

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΕ ΚΡΥΦΟΝ ΗΧΟ

*Et quasi cursores vitae,
lampada tradunt...*

*Κρατῶ λαμπάδα φωτεινή,
κάποια τοῦ Νοῦ λαμπάδα,
ποῦ χύνει θεία φεγγοβολή,
ἀπόκοσμη λαμπράδα.*

*Λαμπάδα ποῦ τὴν κράτησε
κι' ἄλλος τῆς γῆς διαβάτης,
ποῦ τοῦ ἔφεγγε κι' ἐπάτησε
στὴ θεία κατοικία της.*

*Λαμπάδα ποῦ τὴν πῆρα ἐγὼ
κι' ἔχει περάσει ἐκεῖνος.
ποῦ μόνον μὲ τὸ φῶς της ζῶ
καὶ θὰ τὴν δώσω τίνος ;...*

*Πέρασε ἐκεῖνος· καὶ ἐγὼ
κάποτε θὰ περάσω
καὶ τὴν λαμπάδα ποῦ κρατῶ
σιτὸν τάφον θὰ τὴν χάσω.*

*Λαμπάδα ὅπου χύνει φῶς
σιτὰ σύμβολα τοῦ κόσμου,
ποῦ βλέπει ἀπ' τ' ἄγνωστο ἐμπρός,
πλανᾷ κι' ἐμὲ τὸ φῶς μου.*

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

οπος, ἐνθα οἱ
κριτικοί—ἐννοῶ
τοὺς ἀπὸ «χρο-
νογραφικοῦ κα-
θ' ἑκόντος» αὐ-
τοσχεδίου καὶ
προχείρους —
εἶνε ἀφθονώ-
τερα προϊόντα
ἀπὸ τοὺς καλ-
λιτέχνας ἢ μάλ-
λον ἀπὸ τὰ

ἔργα των—δὲν εἶνε ὅλως ἀκίνδυνος δι' ἕνα κρίνοντα·
κινδυνεύει νὰ ἐκληφθῇ ὡς κενολογῶν. Παρ' ἡμῖν
κριτικὴ εἶνε διὰ τοὺς πολλοὺς ἀπλὴ ἀπαρίθμησις,
τῇ βοηθείᾳ τοῦ καταλόγου, τῶν ἔργων, κεκαρυκευ-
μένη ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὲ κοσμητικά ἐπίθετα τὰ ὅποια ἐκ
τῆς συχνῆς χρήσεως ἔχουν ἀποκτήσει πλέον πα-
λαιοντολογικὴν ἀξίαν. Ἡ τακτικὴ αὕτη πρέπει νὰ
λείψῃ καὶ δὲν εἶνε ἴσως ἀπροσδιόνυσος ἡ σύστασις
πρὸς τοὺς φίλους διευθυντάς των ἡμερησίων φύλ-
λων νὰ ἀνακόψωσι τὸ... ἀριθμητικὸν μένος τῶν
κριτικῶν των.

Ἡ ἐκθεσις τοῦ Δημαρχείου — ὁ παραλληλισμὸς
ἐπιβάλλεται πῶς, ἀφοῦ ἤνοιξαν αἱ δύο ἐκθέσεις
σχεδὸν ταυτοχρόνως — δὲν ὑπερτερεῖ βέβαια τὴν
τοῦ Παρνασσοῦ, οὔτε εἰς ποσόν, — ἂν καὶ αὐτὸ μᾶς
εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφορον — οὔτε εἰς ποιόν. Εἶνε
πάντοτε αἰσθητὴ ἀπὸ μίαν καλλιτεχνικὴν ἐκθεσιν ἡ
ἀπουσία ἐνὸς Ἰακωβίδου, ἐνὸς Λύτρα. Ἐν τούτοις

ἂν ἀναλογισθῇ τις ὅτι ἡ Ἑλλ. Τέχνη, ἢ μᾶλλον
ἡ Ἀθηναϊκὴ—διότι οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος δὲν φαί-
νονται ἀπὸ τίνος πρόθυμοι νὰ ἐκθέτουν ἐν Ἀθή-
ναις — δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τρεῖς ταῦτο-
χρόνους ἐκθέσεις, ἢ ἐκθέσεις τοῦ Δημαρχείου εὐα-
ρεστεῖ καὶ δίδει νέας ἐλπίδας ὅτι τὸ καλλιτεχνι-
κὸν αἶσθημα παρ' ἡμῖν τείνει νὰ διασπᾷ τὰ δεσμὰ
τοῦ κάλυκος καὶ νὰ ἀναδειχθῇ εἰς ἀνθύλλιον ἐπέ-
ραστον.

Μόλον ὅτι ἡ νέα αἶθουσα τοῦ Δημαρχείου δὲν
εἶναι κατάλληλος διὰ καλλιτεχνικὴν ἐκθεσιν —
salon par force — ὀλίγα εἶνε ἐν τούτοις τὰ ἀδι-
κούμενα ἔργα ἢ τὰ κερδίζοντα, ἤθελον νὰ εἴπω, ἐν
τῇ σκιᾷ, διότι τὸ φῶς θὰ ἐδείκνυε τὴν γυμνότητά
των. Ὁ διαχωρισμὸς εἰς ἐλαιογραφίας, ὑδατογρα-
φίας καὶ γλυπτικά ἔργα, ὀρθότατος. Ἐν γένει, ἡ
ἐκθεσις τοῦ Δημαρχείου ἀπέδειξεν ὅτι δύναται χω-
ρὶς ἐπιτροπὰς νὰ γείνῃ μία ἀνάρτησις τῆς προκο-
πῆς. Ἀρκεῖ εἰς καλλιτέχνης εὐσυνείδητος. Καὶ
τοιοῦτος ἀνεδείχθη ὁ κ. Ροῖλός, εἰς τὴν ἐργασίαν
τοῦ ὁποίου ὀφείλεται ἡ ἐκθεσις.

Ἐκ τῶν 66 ἐλαιογραφιῶν, εἰκοσι διεκδικοῦν τὴν
πρώτην θέσιν, ὧν δὲ αὐτῶν δεσπόζει ὁ μέγας
πίναξ τοῦ κ. Ροῖλου «ἡ μάχη τῶν Φαρσάλων». Ὁ
κ. Ροῖλός, τείνει νὰ γείνῃ ὁ Détailleur τῆς Ἑλλάδος.
Ὁ πόλεμος τοῦ 1897, μὲ τὰ τόσα ἐπεισόδιά του
καὶ τὰς τόσας μάχας του, οὐδένα ἔσχεν ἀντίκτυπον
εἰς τὴν τέχνην. Πλὴν τινῶν ἀτυχῶν ἀποπειρῶν,
μόνος ὁ κ. Ροῖλός ἐνεπνεύσθη καὶ ἀπεικόνισε μά-
χας τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου πολέμου, παρακολουθήσας
ἐκ τοῦ σύνεγγυς αὐτόν. Καὶ ἐφιλοτέχνησε «τὰ Δε-
λέρια», τὰ «Γεντζέλια» καὶ τὰ «Φαρσάλα» μετὰ πιστό-
τητος σχεδὸν τελείας. Ὁ πίναξ τῶν Φαρσάλων,
μὲ τὸν Διάδοχον σπεύδοντα εἰς τὴν γραμμὴν τῶν
μαχομένων, παρακολουθούμενον ὑπὸ τοῦ ἐπιτελείου
του καὶ χαιρετῶμενον ὑπὸ τῶν πλησιεστέρων στρα-
τιωτῶν, ἐνῶ ἀπώτέρω ἐκρήγγνται ὀδὶς, εἶνε πίναξ,

τιμών όχι μόνον τὸν κ. Ροῖδόν, ἀλλὰ τὴν Ἑλλην. ζωγραφικὴν ἐν γένει. Καὶ ὅπως ἐκτιμῆσθαι τις δεόντως τὸν πίνακα, ἀρκεῖ νὰ ἴδῃ τὰ 16 σκίτσα, ἅτινα ἐχρησίμευσαν ὡς πρόσκοποι—διὰ νὰ μεταχειρισθῶ στρατιωτικὴν ἔκφρασιν—εἰς τὸ καλλιτέχνημά του. Εὗρον τινὲς ἀτελείας φωτισμοῦ, ἀλλὰ ἴσως ἀνεκάλυψαν τοιαύτας, διότι καὶ ἡ τοποθέτησις δὲν εἶνε πολὺ κατάλληλος. Τὰ Γεντζέλια ἐν φωτισμῷ σκιερῷ, ἀντιθέτως πρὸς τὸ πλήρες φῶς τῶν Φαρσάλων—εἶνε ἔργον ἐπίσης ἱκανῆς ἀξίας. Ἀλλὰ διατὶ ὁ κ. Ροῖδός νὰ ἐκθέσῃ τὴν γυναικεῖαν ἐκείνην πλάτην καὶ τὸ μετριώτατον τοπίον τῆς Καισαριανῆς, τὸ ὁποῖον ὅσον καὶ ἂν ἔρριψε παράμερα, φέρει ἐν τούτοις τὴν ὑπογραφὴν του; Ἡ προσωπογραφία τοῦ κ. Δ. Βικέλα μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία. Ὁ «Δὸν Κιχῶτος» τέλος, ἔχει κωμικωτάτην ἔκφρασιν.

Τοῦ κ. Χατζῆ δύο πίνακες ἀξίζουν. Ἡ «καλύδη τοῦ Ψαρᾶ», ἔργον ἄριστον καὶ ὡς χρῶμα καὶ ὡς σύνθεσις, καὶ τὸ «Μετὰ τὴν ἀλυσιν».

Ὁ κ. Οἰκονόμου, μεταξὺ ἄλλων, ἐκθέτει τὸν Ἀρραβῶνα, ὃν ἐδημοσίευσεν ἡ «Πίνακοθήκη» καὶ φυσικώτατα Ρόδια.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 25 «κεφαλὴ Καπουταίνου» τοῦ κ. Λεμπέση εἶνε ἐκτάκτως χαρακτηριστικὴ, ἐκθέτει δὲ καὶ τὴν ἐν Παρίσις τυχούσαν ἐπαῖνον προσωπογραφίαν γραίας. Ἐκ τῶν 8 ἔργων τοῦ κ. Λαμπάκη ὑπερέχει ὁ προσευχόμενος Ἑβραῖος, Πρόδοξος σημειοὶ ἀξίωση μείων ὁ κ. Β. Κοντόπουλος. Ἡ «Παναγίτσα» τοῦ ἐκφεύγει τῶν κοινῶν τύπων, ἀναδεικνύεται δὲ δεξιὰς προσωπογράφος μετὰ τὴν προσωπογραφίαν τοῦ κ. Βουλγάρως. Ἡ ἐτέρα τοῦ κ. Δοσίου φαίνεται ἀτελείως. Ἀγνώριστος ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐμφανίζεται ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ὁ παλαιὸς συμμαθητὴς τοῦ κ. Ἰακωβίδου, κατόπιν δὲ βαμβάκημπορος, κ. Α. Δημητρίου. Ἡ «Ὁρα τοῦ θέρους» δύναται νὰ ἔχῃ ἀξιώσεις καλλιτεχνήματος. Ὁ κ. Βικέτος, σταματᾷ τὸν ἐπισκέπτην μετὰ μίαν πολὺ καλὴν σπουδὴν κεφαλῆς γέροντος, ἀλλ' ἡ τῆς παιδίσκης εἶνε ἀποκρουστικὴ, ἀντιπαθητικὴ, ὅπως ἦτο καὶ μία ἄλλοτε ἐκτεθεῖσα κεφαλὴ παιδὸς γελῶντος.

Ὁ κ. Βολανάκης ἔχει φιλοτεχνήσῃ τέσας ὁμοίας θαλασσογραφίας, ὥστε τίποτε δὲν ἔχει νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν ἀναμφισβήτητον ἄλλως τε θαλασσογραφικὴν δόξαν του. Ὁ κ. Μποκατσιάμπης, εἰς τὴν τμήμα τῶν ἐλαιογραφιῶν, μὰς φέρει καὶ πάλιν, διὰ τρίτην ἢ τετάρτην φοράν, εἰς τὸν ἀγαπητόν του Ἑλαιῶνα τῆς Κερκύρας. Τὸ θέμα εἶνε πολὺ οἰκεῖον αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ ἀνεξάντλητον. Ἡ εἰκὼν του μὰς ἀναγκάζει νὰ ἐνθυμηθῶμεν μετὰ ἄποιον νέον πόθον τὸν πρώτον Ἑλαιῶνα του, τὸν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους, τὸν ἀνυπερέδλητον.

Μερικοὺς καλλιτέχνας, ὡς τὸν Μποκατσιάμπην, Ἀριστέα, Γαλλινᾶν καὶ ἄλλους δὲν εἶνε δίκαιον νὰ κρίνωμεν ἐκ μόνων τῶν ἐκτεθειμένων ἔργων των. Ὁ Ἀλῆς λ. χ. τοῦ κ. Ἀριστέως καὶ ἄλλοτε ἐκτεθεὶς ἢ ἡ Ἀχινοῦσα μετὰ τὸ πυρπολούμενον πρόσωπον δὲν εἶνε ἔργα ἀπορρέοντα ἀπὸ τὸν ἀνήσυχον χρωστήρα, τὸ εὐφάνταστον τάλαντον τοῦ Ἀριστέως. Ὁ «Μοναχὸς» καὶ ἡ «Κεφαλὴ γέροντος» προδίδουν μίαν αὐστηράν μόνον ἀντίληψιν σχεδίου.

τῶν ρόδων του, τὰ ὁποῖα εἶνε περισσότερον φυσικά, ἢ τεχνικά. Ὁ κ. Μποκατσιάμπης ἐκ τῶν 13 ὑδατογραφιῶν καὶ κρητιδογραφιῶν του, Κερκυραϊκῆς ὁλων ἐμπνεύσεως, ὑπερέχει μετὰ τὴν Ταπεινοφροσύνην, πολὺ ἀνωτέραν τῆς ὑπ' ἀρ. 90 σπουδῆς, μετὰ τὴν Δεῖλιν, τὸ Mon-peros (ἀρ. 92) τὸν λιμένα Κερκύρας, τὴν Ἀλιευτικὴν λέμδον καὶ τὰ Ροδάκινα. Ἡ Βάνδα τῆς Μαρίας Σκούφου, τὸ μορφάζον παιδίον τοῦ κ. Οἰκονόμου, — ἡ μόνη κρητιδογραφία του — καὶ οἱ καρποὶ τοῦ νεαροῦ ἀλλὰ κρατεροῦ κρητιδογράφου κ. Γεραλῆ, οἱ ὠραιότατοι ἀληθῶς καρποὶ του κλείουν τὰ καλὰ ἔργα τοῦ τμήματος τούτου, περιλαμβάνοντος 48 εἰκόνας.

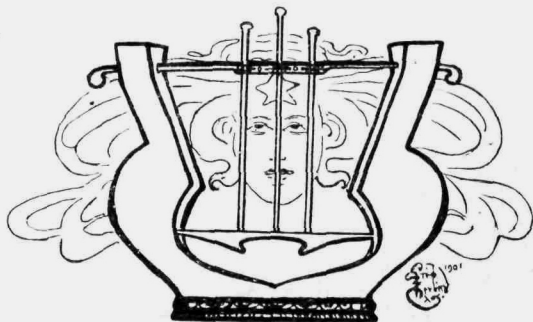
* *

Εἰς τὸ γλυπτικὸν τμήμα ὅπερ χρησιμεύει ὡς διάμεσον εἰς τὰ δύο εἶδη τῆς γραφικῆς συντηρήθησαν—διὰ πρώτην φοράν, ἥτις εὐχόμαι νὰ μὴ εἶνε καὶ ἡ τελευταία — οἱ πλείστοι καλοὶ γλύπται μας. Ὁ Βρούτος, ὁ Φιλιππότης καὶ ὁ Μπονάνος, ἐκ τῶν παλαιότερων, ὁ Θωμόπουλος, ὁ Κωνσταντίνος, ὁ Παρλιάρος ἐκ τῶν νεωτέρων. Ἀτυχῶς δὲν ἐκθέτουν οἱ καλλιτέχναι οὗτοι τὰ κρεῖττονα ἔργα των. Ἄλλοι τούτων ἐκθέτουν ἔργα παλαιὰ καὶ γνωστά, ὡς ἡ Καρκινοφοβία, ἡ Φαληροπούλα καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἔργα τοῦ κ. Βρούτου, τοῦ πρὸς τὴν κλασικὴν τέχνην ἀεὶ φερομένου, ἄλλοι ἀποπείρας ὡς αἱ δύο προτομαὶ τοῦ κ. Φιλιππότου, αἱ ὁποῖαι δὲν μὰς δίδουν καμμίαν ἰδέαν τοῦ ἀρίστου τῶν γλυπτῶν μας. Θὰ ἐξάρωμεν μόνον τοὺς νέους γλύπτας, οἱ μόνον οἵτινες ἐκθέτουν νέα ἔργα. Ὁ «ἀγὼν τῆς ζωῆς» ὁ συμβολικὸς, τοῦ κ. Θωμοπούλου ὑπενθυμίζει τὸν Rodin, οὗ θαυμαστής πλέον ἢ ἅπαξ μὰς ἀπέδειξεν ὁ κ. Θωμόπουλος ὅτι εἶνε Ὁ «πληγμένος» εἶνε ἔργον μᾶλλον κοινόν. Αἱ «ἐποχαί» τοῦ κ. Κωνσταντινίδου—art nouveau—ἡμπορούσαν νὰ εἶνε καλλίτεραι. Ἡ προτομὴ τοῦ Καίρη τοῦ κ. Μπονάνου, ἣν ἐφιλοξένησεν εἰς τὰς στήλας τῆς ἡ «Πίνακοθήκης» φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ ἀδροτάτου, τοῦ πλήρους ζωῆς Κεφαλλήνος γλύπτου, ὁ ὁποῖος ὅμως νεώτερον ἔργον του δὲν ἐκθέτει. Τοὺς θερμότερους ἐπαίνους φυλάττομεν διὰ τὸν πρώτην φοράν ἐκθέτοντα κ. Παρλιάρον, οὗ τὸ «Εαρ», τὸ ὁλόγλυφον καὶ ἀνθρωπώτατον ἔαρ, αἰχμαλωτίζει τὸν ἐπισκέπτην. Ὁ μετριόφρων καλλιτέχνης ἐνεφύσῃ εἰς τὸ μάρμαρον τὴν πνοὴν τοῦ ὠραίου, τοῦ ἀληθοῦς· τὸ ἐδάμασε, τὸ ὑπέταξεν μετὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς τέχνης, ἥτις πλησιάζει τὸ ἀρχαῖον κάλλος.

Τοῦ Mezzanotte τοῦ ἐκθέτοντος 4 πίνακας, ὧν ὑπερέχουν οἱ «Βιβλιόφιλοι», δὲν εἶνε ἀνάγκη, νομιζομεν, νὰ ἐξαρθῇ ὁ σταθερὸς χαρακτὴρ καὶ τὸ λεπτολόγον σχέδιον.

Ἐν τῇ χαρακτηριστικῇ ἄριστος ἀναδεικνύεται τεχνικῶς ὁ κ. Λαῖος.

ΔΑΦΝΙΣ

Εἰς τὸ τμήμα τῶν ὑδατογραφιῶν ὑπερέχουν «ἀντιστάσεως μὴ οὐσης» οἱ Διόσκουροι τῆς Κερκύρας, Γαλλινᾶς καὶ Μποκατσιάμπης. Τοῦ πρώτου τὸ Ποίμνιον—καὶ ἔχει ἀρκετὰ ποίμνια εἰκονίσῃ ὁ κ. Γαλλινᾶς—καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 72 Κερκυραϊκὸν ὁπωροπωλεῖον εἶνε ἀνώτερα τῶν θαλασσογραφιῶν καὶ